

11.11.2011

HELSINKI-VANTAA-SELVITYKSEN HYÖDYNTÄMINEN KAUPUNGIN TOIMINNAN KEHITTÄMISESSÄ

Tiivistelmä

Muistioon on koottu lauta- ja johtokuntien Helsinki-Vantaa selvityksestä antamista lausunnoista keskeiset kohdat ja ehdotukset kaupungin toiminnan kehittämiseksi.

Useissa lausunnoissa todetaan, että kaupunkien yhdistämisselvityksessä on tehty uutta yhteistyötä Helsingin ja Vantaan edustajien kanssa. Tämän kaltaisen vertailun ja oppimisen mahdollisina hyötyinä on tulleisuudessa parempi yhteistyö ja palvelutoiminnan kehittäminen.

Pääosassa lausuntoja tulevaa toiminnan kehittämistä tarkastellaan lähinnä seudullisen yhteistyön jatkamisena ja tiivistämisenä Vantaan kaupungin ja muun seudun kanssa kunkin omalla toimialalla. Yhteistyön tiivistäminen tarkoittaa käytännössä joko yhteisen palvelutuotannon kehittämistä tai toimintojen vertailua. Kaupungin oman toiminnan kehittämiseen tehdään esityksiä vain osassa lausuntoja.

Lauta- ja johtokuntien esittämät merkittävät ehdotukset kaupungin toiminnan kehittämiseksi ovat

- Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotantotavan monipuolistaminen
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelurakenteiden keventämisen jatkaminen laitoshoidon vähentämällä ja avopalveluja kehittämällä
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen ei-lakisääteisten ja ei-subjektiiivisten palvelujen laajuuden ja palvelutason arviointi
- Opetustoimen alalla perusopetuksen alueorganisaation kehittäminen, peruskoulujen kapasiteetin parempi hyödyntäminen, lukiokoulutuksen organisoiminen suuriin lukioihin ja ammatillisen koulutuksen organisoiminen yhteen oppilaitokseen
- Asemakaavoituksen lausuntomenettelyjen keventäminen ainakin pienemmissä hankkeissa
- Tontinluovutusprosessin keventäminen
- Maankäytön suunnittelun ja toteuttamisen kokonaisprosessin sujuvoittaminen teknisen sektorin asiantuntijavirastojen toimintaprosessien tarkastelulla ja tarvittaessa toimintojen kokoaminen mahdollisimman loogisiksi kokonaisuuksiksi
- Yleisten alueiden rakentamisen ja ylläpidon ulkoistamisen tarkoituksenmukaisen ja optimaalisen osuuden arviointi
- Henkilöstöhallinnon organisoimisen vaihtoehtojen selvittäminen

Keskeisenä yhteenvedon lausunnoista talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että monilla palvelualoilla Helsingin Vantaata suurempien asukaskohtaisten palvelukustannusten merkittävä selittävä tekijä on Helsingin korkeampi palvelutaso, tiheämpi palveluverkko, laajempi palve-

11.11.2011

luvalikoima tai niiden yhdistelmä. Kaupungin palvelutoiminnan kustannusten pienentämiseen ei tällaisessa tilanteessa merkittävästi voida vaikuttaa toimintatapojen vertailulla. Suurin vaikutuskeino tähän on palvelutason, palveluverkon tai palveluvalikoiman tarkistaminen.

Tausta

Kaupunginvaltuusto päätti 31.1.2011 merkitä tiedoksi Helsingin ja Vantaan mahdollisen yhdistymisen etuja ja haittoja koskevan selvityksen. Samalla kaupunginvaltuusto päätti käynnistää kuntajakolaissa edellytetyllä tavalla Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisen ja yhdistymissopimuksen valmistelun. Valmistelun käynnistyminen edellytti Vantaan kaupunginvaltuuston yhdenmukaista päätöstä asiassa. Koska Vantaan kaupunginvaltuusto ei tehnyt vastaava päätöstä, ei yhdistymisvalmisteluja käynnistetty.

Kaupunginhallitus päätti 7.2.2011 lähettää kaupunginvaltuuston esityslistan liitteet (Helsinki-Vantaa-selvityksen loppuraportti, teemaryhmien loppuraportit sekä toimintaympäristön nykytilan kuvaus ja kehitys) ja koosteen kaupunginvaltuustossa asiassa käydystä keskustelusta kaikille lauta- ja johtokunnille tiedoksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten. Samalla kaupunginhallitus päätti kehottaa lauta- ja johtokuntia 31.5.2011 mennessä tekemään toimenpide-esityksensä ja antamaan lausuntonsa Helsinki-Vantaa-selvityksestä oman toiminnan ja kaupungin toiminnan kehittämiseksi. Lisäksi kaupunginhallitus päätti kehottaa talous- ja suunnittelukeskusta kokoamaan lauta- ja johtokuntien toimenpide-esitysten ja lausuntojen pohjalta raportin kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi vuoden 2011 loppuun mennessä.

Tiivistelmä lauta- ja johtokuntien lausunnoista kaupungin oman toiminnan kehittämisen kannalta

Kaupunginjohtajan toimiala

Tarkastuslautakunta (4.5.2011)

Tarkastuslautakunta toteaa, että selvityksen perusteella Vantaan peruspalvelujen kustannukset ovat toimialakohtaiset tarvevakiointikin huomioon ottaen selvästi Helsinkiä alhaisemmat.

Helsingin tarkastuslautakunnan toiminta Helsingissä poikkeaa Vantaan ja muiden suurten kaupunkien toiminnasta siten, että muissa kaupungeissa lautakunta voi antaa väli- tai erillisraportteja tarkastuksistaan tai arvioinneistaan valtuustolle.

Kaupunkien tarkastuslautakunnat ja ulkoiset tarkastustoimet tekevät vuosittain yhteistyötä yhteisten koulutustilaisuuksien ja yhteisarvioinnin

11.11.2011

merkeissä. Yhteistä arviointia koordinoi pääkaupunkiseudun tarkastuslautakuntien puheenjohtajista koostuva ohjausryhmä. Vuosittaiset yhteisarvioinnit sekä toteutettu Helsinki-Vantaa-selvitys ovat lisänneet tarkastusviraston tietämystä ja mahdollisuuksia vertailla ja parantaa toimintaa mm. toiminnan mittaamisessa. Tätä yhteistyötä tullaan jatkamaan. Lautakunta tulee arviointitoiminnassaan hyödyntämään Helsinki-Vantaa-selvityksen materiaalia ja tekemään ehdotuksia kaupungin toiminnan parantamiseksi.

Hallintokeskus (17.6.2011)

Hallintokeskus tarkastelee lausunnossaan kaupungin viestintää. Hallintokeskus toteaa, että kaupunginosittain tehtävää viestintää Helsingillä on melko vähän, eikä sille ole juurikaan selkeitä rakenteita - poikkeuksena esimerkiksi asukasillat ja kuulemiset maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämisessä asioissa. Kaupunginosittain tapahtuva viestintä voisi olla yksi kehittämiskohde jo nykyisellään ja erityisesti siinä tapauksessa, että pääkaupunkiseudulla tapahtuu kuntien yhdistämistä tai kaupunkien yhteistyö saisi uusia rakenteellisia muotoja.

Helsingin Satama – liikelaitoksen johtokunta (7.6.2011)

Helsingin Satama – liikelaitoksen johtokunta tarkastelee lausunnossaan Helsingin ja Vantaan välisen kuntarajan hyötyjä kaupunkien alueelle sijoittuneen logistisen verkon hyödyntämisessä. Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhteistyö on Helsingin sataman näkökulmasta ollut tiivistä ja hyvää. Helsingin satama toimii yli kuntarajojen ja luo hyvinvointia koko Helsingin seudulle. Mahdollinen kaupunkien yhdistyminen ja siitä seuraava elinkeinotoimintojen, maankäytön suunnittelun ja markkinoinnin integroituminen ja tehostaminen saattaisi edelleen edistää alueen arvoa elinkeinoelämälle ja lisätä alueen kilpailukykyä yritysten sijoittumispaikkana.

Johtokunnan lausunnossa ei esitetä konkreettisia toimenpiteitä oman toiminnan tai kaupungin toiminnan kehittämiseksi.

Taloushallintopalvelu – liikelaitoksen johtokunta (19.4.2011)

Taloushallintopalvelu – liikelaitoksen johtokunta tarkastelee lausunnossaan taloushallinnon prosessien järjestämisen ja kustannusten eroja todeten mm. että henkilöstöpalvelut tuotetaan Vantaalla henkilöstömäärään suhteutettuina pienemmillä resursseilla, palkanlaskennan tehokkuudessa ei ole eroja, laskutuksen tehokkuus oli Helsingissä parempi kuin Vantaalla ja ostolaskujen käsittelyn tehokkuus on Helsingissä pienempi kuin Vantaalla.

Yhteenvedona johtokunta toteaa, että Helsingissä ja Vantaalla on pääosin palkka- ja taloushallinnon tehtävät keskitetty palvelukeskuksiin. Mahdollisten palvelukeskusten tuottavuuserot johtuvat erilaisesta työn-

11.11.2011

jaosta kaupunkien sisällä. Mielenkiintoista olisikin selvittää erilaisten organisointitapojen vaikutus kokonaisprosessin kustannuksiin.

Rakennus- ja ympäristötoimen apulaiskaupunginjohtajan toimiala

Yleisten töiden lautakunta (17.5.2011)

Yleisten töiden lautakunta toteaa toimialaltaan neljä kehittämissuuntaa: yhteistyön tiivistäminen, yleisten alueiden palvelujen järjestäminen, maankäytön suunnittelun ja toteuttamisen kokonaisprosessin tarkastelu sekä pääkaupunkiseudun kehittäminen. Näistä yhteistyön tiivistäminen ja pääkaupunkiseudun kehittäminen liittyvät kaupunkien yhteistyön lisäämiseen.

Kaupungin toiminnan kehittämisestä lautakunta toteaa, että maankäytön suunnittelun ja toteuttamisen kokonaisprosessin sujuvuutta ja vaikuttavuutta tulisi parantaa tarkastelemalla kokonaisprosessin vastuita, toimintatapoja ja päätöksentekoa. Nykyistä selkeämmät vastuujaoit parantaisivat prosessin sujuvuutta ja kustannusten hallintaa. Tavoitteena tulisi olla kaavojen toteuttamiskelpoisuuden parantaminen, kaavatalouden ja elinkaarikustannusten hallinta onnistuneilla suunnitteluratkaisulla ja materiaalivalinnoilla, katu- ja viheralueiden toimivuus ja esteettömyys käyttäjien kannalta sekä yleisten alueiden ylläpidon näkökulman toteuttaminen.

Lautakunta toteaa, että teknisen sektorin asiantuntijavirastojen synergiaetua tulisi hakea yhteisten toimintaprosessien tarkastelulla ja tarvittaessa toimintojen kokoamisella mahdollisimman loogiseksi kokonaisuudeksi. Samalla olisi tarkoituksenmukaista tarkastella myös lausun-
tomenettelyjen ja päätöksenteon uudelleenarviointitarvetta.

Yleisten alueiden palvelujen järjestämisessä tulisi Helsingissäkin palvelujen järjestämisessä entistä tarkemmin arvioida ulkoistamisen tarkoituksenmukainen ja optimaalinen osuus mm. yleisten alueiden rakentamisen ja ylläpidon osalta.

Ympäristölautakunta (3.5.2011)

Ympäristölautakunta toteaa, että yleisesti ottaen ympäristötoimen osalta sekä toimiala ja organisaatio ovat kummassakin kaupungissa samanlaiset. Myös toimialan resursointi on likimain sama niin Helsingissä kuin Vantaallakin. Lausunnossa kuvaillaan miten linjaukset ja toiminnot ovat pitkälti yhteisiä energiatuotannon ilmastovaikutusten sekä maankäytön ja liikenteen suunnittelun ympäristö- ja ilmastovaikutusten hallinnassa. Pääkaupunkiseudulla on myös jo yhteisiä ympäristöpalveluita.

11.11.2011

Yhdistymistä arvioitaessa kaupunkialueen maantieteellinen laajentuminen merkitsisi haastetta riittävän paikallisasiantuntemuksen säilyttämiselle ympäristönsuojelutyössä, etenkin jos toiminnat keskitettäisiin yhteen paikkaan. Toisaalta yhdistyminen voisi tuoda mukanaan mahdollisuuden erikoistua eri tehtäväalueisiin, mikä vahvistaisi osaamista ja asiakaspalvelua. Yhdistämisellä ei olisi olennaista vaikutusta ympäristövalvontaan. Mahdollinen yhdistyminen ei myöskään vaikuttaisi ympäristövalvonnan tarvitsemiin resursseihin.

Lautakuntaa toteaa, että molempien kaupunkien toimintatavat ovat ympäristövalvonnassa lähellä toisiaan eikä mahdollisen yhdistymisen edellyttämä yhtenäinen toimintatapa tuottane merkittäviä ongelmia.

Lautakunnan lausunnossa ei esitetä konkreettisia toimenpiteitä oman toiminnan tai kaupungin toiminnan kehittämiseksi.

Palma – liikelaitoksen johtokunta (14.4.2011)

Palma – liikelaitoksen johtokunta toteaa, että kaupunkien yhdistämisessä palveluverkon yhdistämisellä saavutettaisiin logistista tehokkuutta ruoka-, siivous-, vahtimestari- ja kiinteistöhuoltopalveluissa.

Palmian tuottamien tukipalvelujen osalta selvitystyötä tulisi jatkaa selvittämällä onko mahdollista saavuttaa kustannussäästöjä kaikilla niillä alueilla, jotka selvityksessä nostettiin esille. Palmian toiminnan kannalta potentiaalisia säästöjä selvityksessä olivat erityisesti hankintojen ja palvelutuotannon yhtenäistämisen vaikutuksesta syntyvät säästöt.

Johtokunta esittää, että Helsingin vastaavat neuvottelijat listaavat kaikki selvityksessä esille tulleet potentiaaliset edut aihealueittain. Tämän jälkeen jatketaan kunkin aihealueen osalta keskustelua siitä, miten käytännön yhteistyö olisi mahdollista toteuttaa ilman varsinaista kaupunkien yhdistämistä. Johtokunta esittää, että tukipalvelujen osalta selvittää, mitä mahdollista yhteistyötä Palmian tuottamien palvelujen osalta voitaisiin tehdä yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa.

Sosiaali- ja terveystoimen apulaiskaupunginjohtajan toimiala

Sosiaalilautakunta (17.5.2011)

Sosiaalilautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimen palvelujen järjestämiseen liittyy monia normeja ja säädöksiä. Osa palveluista on subjektiivisia oikeuksia, joiden kriteerit on tarkasti määritelty lainsäädännössä. Kuitenkin kuntien liikkumavara palvelujen järjestämisessä on merkittävä, mikä näkyy Helsingin ja Vantaan välillä erilaisina palvelutuotteina ja hoitoketjuina, poikkeavina organisoituneina ja tehtävänkuvina. Kustan-

11.11.2011

nusvertailuista lautakunta toteaa, että tarkastelussa tulee huomioida, että laskenta ja tilastointi vaihtelevat kuntakohtaisesti.

Lautakunta toteaa, että selvitys osoittaa, että palvelukohtaiset kehittämissuunnitelmat kaupungeissa vastaavat toisiaan. Useimmissa palvelukonaisuuksissa keskeiset tavoitteet toimintatapojen ja palvelurakenteiden kehittämisessä vastaavat toisiaan. Tällaisia ovat esimerkiksi avohuollon painottaminen, palveluketjujen saumattomuus, asiakaslähtöisyyden korostaminen ja sähköisen asiainninn lisääminen. Pääkaupunkiseudulla ovat erilaiset kehittämissuunnitelmat toimineet kuntia yhdistävinä kanavina ja näin on sosiaalilautakunnan käsityksen mukaan myös syytä jatkaa. Lisäksi useissa palveluissa on jo vakiintuneet yhteistyökäytännöt ja palvelutuotanto on varsin harmonisoitua. Esimerkkinä voi mainita aikuissosiaalityön, toimeentulotuen ja lasten päivähoidon.

Selvityksessä todetaan, että oman tuotannon osuus on Helsingissä suurempi kuin Vantaalla. Ostopalvelut korostuvat tuotantotapana Vantaalla. Myös Vantaan viimeaikaiset tuotantotapalinjat (Vantaasopimus) painottavat Helsinkiä enemmän vaihtoehtojen lisäämistä perinteiselle kunnan omalle tuotannolle. Sosiaalilautakunta toteaa, että sosiaaliviraston vuonna 2009 hyväksytyyn palvelustrategiaan sisältyvät arvoverkkoajattelu sekä palvelustrategiset päälinjat ovat oikeansuuntaisia. Lähtökohtana on joustava monituottajamalli, joka nojaa elinvoimaiseen omaan palvelutuotantoon. Palvelustrategian toteuttamista tulee jatkaa.

Taloudellisesta näkökulmasta selvityksen anti tiivistyy palvelurakenteiden keventämiseen. Helsingin ja Vantaan sosiaali- ja terveystalouden väliset kustannuserot aiheutuvat pääosin kuntien palvelurakenteiden eroista. Vantaan palvelurakenne on Helsingin palvelurakennetta kevyempi ja painottuu enemmän avopalveluihin. Jos Helsingin palvelurakennetta kyetään keventämään Vantaan palvelurakenteen kaltaiseksi, alenevat myös asiakaskohtaiset menot kohti Vantaan kustannustasoa erityisesti muutamissa keskeisissä palveluissa, kuten lastensuojelussa ja vanhustenpalveluissa. Ero johtunee pääosin Helsingin vanhemmista tuotantorakenteista. Molemmista kaupungeista on tavoitteena vähentää laitoshoidon osuutta useissa palveluissa. Sosiaalilautakunnan näkemyksen mukaan jo käynnistettyä palvelurakennemuutosta tulee jatkaa siten, että laitoshoidon vähennetään ja palveluasumista ja muita avohuollon työmuotoja kehitetään. Laitoshoidon sitoutuneiden resurssien vähentäminen on keskeinen sosiaaliviraston tuottavuuspotentiaali. Laitoshoidon painotus on todettu Helsingin korkeiden sosiaalimenojen syyksi myös mm. Kuusikko-vertailuissa.

Palveluvalikoiman osalta selvityksessä todetaan, että Helsinki tuottaa tällä hetkellä Vantaata enemmän ei-lakisääteisiä palveluja (esim. sel-

11.11.2011

viämisasema, leikkipuistotoiminta, turvapaikanhakijoiden vastaanotto-keskustoiminta (valtion rahoittama). Lisäksi ei subjektiivisen oikeuden piiriin kuuluvissa palveluissa on Helsingissä kalliimpia palveluja. Sosiaalilautakunta toteaa, että Helsingissä on historiallisesti muodostunut hyvin monipuolinen palveluvalikoima, jota kuitenkin tulisi uudistaa asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Palvelutason heikennykset lienevät erittäin vaikeita toteuttaa.

Sosiaalilautakunta toteaa lopuksi, että selvityksen tietoja on hyödynnetty ja voidaan hyödyntää myös jatkossa suunniteltaessa palveluverkon toiminnallisia muutoksia ja kehitettäessä palveluja.

Terveyslautakunta (17.5.2011)

Terveyslautakunta toteaa samoin kuin sosiaalilautakunta, että sosiaali- ja terveystaloudessa on monia järjestämiseen vaikuttavia säästöjä ja normeja. Osa palveluista on subjektiivisia oikeuksia, ja niiden kriteerit on tarkasti määritelty lainsäädännössä. Toisaalta kuntien liikkumavara palvelujen järjestämisessä on merkittävä. Tämä näkyy myös Helsingin ja Vantaan välillä erilaisina palvelutuotteina ja hoitoketjuina, poikkeavina organisoitena ja tehtäväkuvien kirjossa.

Sosiaali- ja terveystalouden näkökulmasta Helsingin ja Vantaan väestöt poikkeavat profiililtaan merkittävästi. Helsingin väestö on selvästi vanhempaa kuin Vantaan. Palvelujen vertailussa toimiva nyrkkisääntö on, että Helsingissä on viisi kertaa enemmän vanhuksia (75 vuotta täyttäneitä), mutta vain kaksi kertaa enemmän lapsia (0-17vuotiaita). Helsingin väestössä näkyvät vahvemmin metropolialueen erityispiirteet, kuten yksinasuvien ja maahanmuuttajataustaisten suurempi määrä.

Asukaskohtaiset sosiaali- ja terveydenhuollon nettokustannukset ovat Helsingissä 3 301 euroa ja Vantaalla 2 810 euroa. Osa kustannuserosta selittyy juuri ikärakenteen eroilla.

Useimmissa terveydenhuollon palvelukokonaisuuksissa keskeiset tavoitteet toimintatapojen ja palvelurakenteiden kehittämisessä vastaavat toisiaan. Tällaisia ovat esimerkiksi avohoidon painottaminen, palveluketjujen saumattomuus, asiakaslähtöisyyden korostaminen ja sähköisen asioinnin lisääminen. Toisaalta osassa palveluja on merkittäviäkin eroja niin palveluvalikon runsaudessa, palvelutasossa kuin voimavaroissa. Tällaisia ovat muun muassa mielenterveyspalvelut ja psykiatriset palvelut, ympärivuorokautinen laitoshoido sekä vanhusten, vammaisten ja päihdeongelmaisten avopalvelut.

Muutamissa keskeisissä palveluissa, kuten vanhustaloudessa, kustannuseroja selittää laitoshoidon suurempi osuus Helsingissä. Ero johtu-

11.11.2011

nee pääosin Helsingin vanhemmista tuotantorakenteista. Molemmissa kaupungeissa on tavoitteena vähentää laitoshoidon osuutta.

Ostopalvelut korostuvat tuotantotapana Vantaalla. Myös Vantaan tuotantotapalinjaukset (Vantaa-sopimus) painottavat Helsinkiä enemmän vaihtoehtojen lisäämistä perinteiselle kunnan omalle tuotannolle.

Vantaalla on Helsingistä poiketen toteutettu kaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen organisaatiouudistusta. Ensinnäkin sosiaali- ja terveystoimi on integroitu yhdeksi hallinnolliseksi kokonaisuudeksi ja toiseksi päivähoito on siirretty sivistystoimeen. Sekä Vantaalla että Helsingissä on kaupunkitasoisesti keskitetty talous-, henkilöstö- ja hallintopalveluja.

Terveyslautakunta toteaa edelleen, että Helsinki-Vantaa -selvitys, sosiaali- ja terveystoimen organisatorisia järjestelyjä koskeva selvitys sekä loppukesästä valmistuva Varautuminen vanhuuteen -selvitys antavat monipuolista taustatietoa tarkasteltaessa erilaisia vaihtoehtoja kustannusvaikuttavaan, asiakaskeskeiseen ja joustavaan toiminnan ja palvelujen organisointiin.

Sivistys- ja henkilöstötoimen apulaiskaupunginjohtajan toimiala

Henkilöstökeskus (28.4.2011)

Henkilöstökeskus toteaa, että henkilöstöasioissa molemmissa kaupungeissa hoidettavat asiaryhmät ovat pitkälle samat. Molemmissa kaupungeissa käytetään varsin pitkälle samoja tietojärjestelmiä, mutta jatkossa tilanne muuttuu, koska molemmissa kaupungeissa on vireillä erillisiä tietojärjestelmähankkeita.

Henkilöstökeskus toteaa, että Vantaalla henkilöstöhallintoa hoidetaan keskitetympin ja matalammalla organisaatiolla. Henkilöstöhallinnon organisoinnin vaihtoehdot on tarpeen selvittää Helsingissä. Tämä työ liittyy meneillään olevaan henkilöstöhallinnon tietojärjestelmähankkeeseen.

Opetuslautakunta (31.5.2011)

Opetuslautakunnan lausunnossa todetaan useita Vantaalla käytössä olevia toimintatapoja, joita on selvitetty tai selvitetään Helsingissä.

Selvityksen perusteella Helsingissä tulisi kehittää perusopetuksen alueorganisaatiota edelleen. Selvityksessä todetaan, että perusopetuksessa aluemalli mahdollistaa oppilasvirtojen paremman ohjaamisen. Opetusviraston vuoden 2012 talousarvioesitykseen sisältyy esitys neljän aluepäällikön viran perustamisesta suomenkieliseen perusopetuk-

11.11.2011

seen. Aluepäälliköllä olisi noin 20-30 koulua alueellaan. Tämä mahdollistaisi kevyen aluemallin toteuttamisen, jolla pystyttäisiin parantamaan alueellista palvelujen suunnittelua ja toteutusta sekä tukemaan koulujen laadun kehittämistä nykymallia tehokkaammin.

Vantaalla peruskoulujen kapasiteetti on paremmin hyödynnetty. Tässä Helsingissä on kehitettävää. Helsingissä on päädytty tarkastelemaan alueellisia palveluja vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä siten, että tarkasteluun otetaan muutama alue, jossa laskennallinen kapasiteetti on selkeästi suurempi kuin alueen oppilasmäärä ja jossa väestöennuste ei ole nouseva. Tarkastelun pohjalta tehdään ehdotukset palveluverkon kehittämiseksi. Ensimmäisen kerran näin on toimittu vuoden 2012 talousarvioehdotusta laadittaessa.

Vantaan lukiokoulutuksen organisoiminen suhteellisen suuriin lukioihin on tuonut kustannustehokkuutta, mikä ei ole vähentänyt lukiokoulutuksen vetovoimaisuutta eikä heikentänyt oppimistuloksia. Vantaan lukiokoulutuksen läpäisyastetta eli kolmessa vuodessa tutkinnon suorittaneiden määrää parantaa se, että Vantaalla on suhteellisesti vähemmän neljännen vuoden opiskelijoita kuin Helsingissä. Edellä mainitut asiat tullaan ottamaan huomioon valmisteltaessa Helsingin lukioverkon ja lukioiden välisen yhteistyön kehittämisestä opetuslautakunnalle vuoden 2011 aikana.

Ammatillisen koulutuksen organisoiminen Vantaalla yhteen oppilaitokseen ammattiopisto Variaan ja laajennuksien jälkeen neljään toimipisteeseen mahdollistaa kustannustehokkaan toiminnan. Opetusvirasto selvittää syksyllä 2011 kaupungin ammatillisen koulutuksen uudelleen organisointia, jossa yhtenä lähtökohtana on yhden oppilaitoksen malli kuten Vantaalla.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta (17.5.2011)

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että kulttuuritoimessa ovat pääkaupunkiseudun kulttuuritoimet tehneet yhteistyötä ja vaihtaneet kokemuksia erityisesti taiteen perusopetukseen ja festivaalien ohjelmistoon liittyvissä kysymyksissä pidemmän aikaa. Helsinki-Vantaa-selvitystä tehtäessä uusiksi asioiksi nousivat kaupunkien avustusjärjestelmät, kulttuuripalvelut hoitolaitoksissa, koulujen ja taidelaitosten yhteistyö sekä kansainväliset hankkeet, erityisesti EU projektit.

Lautakunta esittää kulttuuritoimen kehittämiseksi seudullisen yhteistyön lisäämistä kulttuuritoimien indikaattorityössä ja kulttuuripalvelujen saatavuuden parantamiseksi.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että kaupunkien kirjastoilla on yhteinen kirjastojärjestelmä ja yhteiskäyttöiset kokoelmat. Kirjastojen pal-

11.11.2011

veluvalikoima on lähes samanlainen molemmissa kaupungeissa. Myös laina- ja käyntiluvut ovat samalla tasolla. Vantaan henkilöstö- ja kokonaiskustannukset asukasta kohti ovat alle 70 % Helsingin vastaavista. Helsingissä hallinto- ja kehittämistehtäviä tekevien Vantaata suhteellisesti suurempi osuus johtuu Helsingin kaupunginkirjastolle asetuksella annetusta, opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamasta kansallisesta tehtävästä.

Lautakunta toteaa, että Vantaalla kirjastoverkko on harvempi ja koostuu suuremmista kirjastoyksiköistä. Vantaan kirjastoverkkoa karsittiin voimakkaasti 1990-luvun laman aikana. Erilaisten kirjastoverkkojen palvelukyky on erilaisista maantieteellisistä lähtökohdista, mm. asukastiheydestä huolimatta samalla tasolla.

Yhteistyön kehittämissuunniteluksena lautakunta esittää kirjastojen yhteisen lajittelukeskuksen ja kuljetusverkon perustamista sekä uuden kirjaston rakentamista Länsimäen ja Mellunmäen alueelle.

Lautakunnan lausunnossa ei esitetä konkreettisia toimenpiteitä oman toiminnan tai kaupungin toiminnan kehittämiseksi.

Suomenkielisen työväenopiston johtokunta (24.5.2011)

Suomenkielisen työväenopiston johtokunta toteaa kaupunkien yhdistämisestä, että keskeinen talouteen vaikuttava seikka olisi yhteisen opiston kunnallinen subventioaste, joka nyt on Helsingissä huomattavasti suurempi. Helsingiläisten kurssimaksut eivät saisi nousta Vantaan tasolle, vaan ne olisi pidettävä kohtuullisina. Tehdyn selvityksen perusteella johtokunta katsoi, että esteitä syvemmälle yhteistyölle tai jopa opistojen yhdistymiselle ei ole.

Johtokunnan lausunnossa ei esitetä konkreettisia toimenpiteitä oman toiminnan tai kaupungin toiminnan kehittämiseksi.

Taidemuseon johtokunta (10.5.2011)

Taidemuseon johtokunta toteaa, että johtokunta suhtautuu myönteisesti Helsinki-Vantaa selvitykseen. Kulttuuripuolen yhtenäistämässä on nähtävissä synergiaetuja. Selvityksen pohjalta olisi perusteltua jatkaa yhteistyömuotojen ja – mahdollisuuksien selvittämistä.

Johtokunnan lausunnossa ei esitetä konkreettisia toimenpiteitä oman toiminnan tai kaupungin toiminnan kehittämiseksi.

Kaupunginmuseon johtokunta (28.4.2011)

Kaupunginmuseon johtokunta toteaa, että koska teemaryhmissä ei ole ollut mukana pienten hallintokuntien edustusta, on selvitykseen jäänyt joitakin epätarkkuuksia ja virheitä, eivätkä toimialan erityispiirteet ole

Postiosoite

PL 20
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
talousjasuunnittelukeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/taske>

Puhelin

+358 9 310 2505

Faksi

+358 9 655 783

Tilinro

800012-62637

Ly-tunnus

0201256-6
Alv.nro
FI02012566

11.11.2011

näkyvissä raporteissa. Johtokunnan mukaan yhdistyminen edellyttäisi merkittävää lisäresursointia erityisesti aliresursoidulle Vantaan kaupunginmuseolle, jotta eroja Helsinkiin saataisiin kurottua. Helsingin ja Vantaan kaupunginmuseoilla on jatkuvaa, hyvää ammatillista yhteistyötä. Esimerkiksi kokoelmapolitiikka on alue, jossa yhdistymisellä voitaisiin karsia mahdollisia päällekkäisyyksiä ja saavuttaa hyötyjä, onhan toiminnan kohteena osin historiallisesti yhteinen alue, vanhan Helsingin pitäjän ja maalaiskunnan alueet. Mahdollisesta yhdistymisestä syntyisi todennäköisesti synergiaetuja myös kulttuuriympäristön suojelussa ja hoidossa.

Johtokunnan lausunnossa ei esitetä konkreettisia toimenpiteitä oman toiminnan tai kaupungin toiminnan kehittämiseksi.

Eläintarhan johtokunta (26.5.2011)

Korkeasaaren eläintarhan johtokunta toteaa, että Helsinki–Vantaa-selvityksessä mainitun seikan mukaisesti Korkeasaaren eläintarha on yksi niistä kulttuuri- ja sivistystoimen yleisökohteista ja palveluista, joita Vantaalla ei ole tarjottavanaan.

Johtokunnan lausunnossa ei esitetä konkreettisia toimenpiteitä oman toiminnan tai kaupungin toiminnan kehittämiseksi.

Nuorisolautakunta (26.5.2011)

Nuorisolautakunta keskittyy lausunnossaan tarkastelemaan nuorisotoimen kannalta Helsinki-Vantaa-selvityksen sisältöjä, palvelutuotannon tasoa kaupunkien yhdistyessä sekä palvelutuotannon kustannuksia yhdistymistilanteessa.

Lautakunta toteaa, että nuorisopalvelujen kokonaiskustannukset ovat Helsingissä noin viisinkertaiset Vantaaseen verrattuna. Yhtä asiakasikäryhmään kuuluvaa, raportissa 9 – 17 – vuotiasta, kohti kustannukset ovat Helsingissä noin 90 % korkeammat. Lautakunta toteaa, että palvelujen laadussa kaupunkien välillä ei ole todettu kovin merkittäviä eroja itsearviointien ja ulkoisten arviointien tulosten perusteella.

Lausunnossa todetaan, että Helsingin, Vantaan ja koko pääkaupunkiseudun kuntien nuorisotoimien yhteistyö on ollut vilkasta, monipuolista ja laajaa. Nykyinen pääkaupunkiseudun kuntarakenne ja sen sisällä olevat yhteistyörakenteet mahdollistavat riittävän yhteistyön kuntien nuorisotoimien kesken.

Lautakunnan lausunnossa ei esitetä konkreettisia toimenpiteitä oman toiminnan tai kaupungin toiminnan kehittämiseksi.

Liikuntalautakunta (21.6.2011)

Postiosoite PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Käyntiosoite Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	Puhelin +358 9 310 2505	Faksi +358 9 655 783	Tilinro 800012-62637	Ly-tunnus 0201256-6 Alv.nro FI02012566
---	---	-----------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--

11.11.2011

Liikuntalautakunta toteaa lausunnossaan esityksenä oman toiminnan kehittämiseen tuottavuuden lisäämisen ja kaksi ehdotusta seudullisen yhteistyön kehittämiseen.

Lautakunta toteaa, että Vantaalla tuotetaan liikuntapalveluja pienemmillä resursseilla kuin Helsingissä. Helsingissä tullaan kiinnittämään erityistä huomiota tuottavuuden parantamiseen. Liikuntatoimi kehittää omaa toimintaa etsimällä liikuntapalveluiden tuottamisen parhaita käytäntöjä niitä tuottavista kaupungeista ja muista yhteisöistä.

Vertailutietojen kautta saadaan arvokasta tietoa muiden liikuntapalveluja tuottavien tahojen toiminnasta. Vertailutietoja ylläpidetään kuntien liikuntatoimen vertailutietokannan LiikuntaVertin avulla. Suurin osa Helsinki-Vantaa-selvityksen liikuntatoimen vertailutiedoista on juuri tästä järjestelmästä, koska sen tunnusluvut ovat vertailukelpoisia yhtenäisten käsitteet ansiosta. Ilman tämäntyyppistä vertailutietokantaa, jossa käytetään yhteisesti sovittuja käsitteiden määrittelyä, vertailujen ja selvitysten tekeminen on vaikeaa.

Liikuntatoimessa pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyötä tarvitaan maankäytön suunnittelussa etenkin niissä liikuntamuodoissa, jotka ovat ongelmallisia seudun liikuntapaikkarakentamisessa. Tällaisia lajeja ovat esimerkiksi ammunta, golf, hiihtolajit, moottoriurheilu, ratsastusreitit ja veneily. Yhteistyötä tarvitaan myös liikuntamuodoissa ja palveluissa, jotka vaativat palvelujen yhteensovittamista tai yhteistyö tarjoaa muita etuja resurssien yhdistämisessä ja koordinoinnissa. Esimerkkejä tästä ovat pyöräily-, ulkoilu-, hiihto- ja ratsastusreitit, ulkoilualueet, merelliset palvelut saaristossa, vesireittiliikenne ulkoilusaariin, veneily, kalastus, tiedotus ja merkittävien liikuntapaikkahankkeiden koordinointi.

Työterveyskeskus (14.6.2011)

Työterveyskeskus toteaa, että Helsinki-Vantaa-selvitys ei sisällä työterveyshuollon toimintaan liittyviä näkökulmia siinä määrin, että niistä voitaisiin nostaa esiin työterveyskeskuksen toiminnan kehityssuuntia.

Tietokeskus (15.6.2011)

Tietokeskus toteaa, että sillä ei ole lausuttavaa Helsinki-Vantaa-selvityksen johdosta. Tietokeskuksella on keskeinen rooli yhtenäisen avoimen seututiedon toimintamallin kehittämisessä Helsinki Region Infoshare – projektissa.

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen apulaiskaupunginjohtajan toimiala

Kaupunkisuunnittelulautakunta (26.5.2011)

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Ly-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 655 783	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

11.11.2011

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että Helsinki Vantaa – selvitystä varten laaditut raportit taustaselvityksineen toimivat arvokkaana tietopohjana, jota voidaan suoraan hyödyntää yleispiirteisessä maankäytön suunnittelussa. Helsinki-Vantaa-selvityksen yhteydessä harjoitettua samankaltaista asiantuntijoiden verkostoitumiseen perustuvaa työskentelytapaa on mahdollista hyödyntää esimerkiksi maankäytön kehityskuvatyöskentelyssä, joka tähtää lain edellyttämään yhteiseen yleiskäyttöön. Tämä hyödyttää varmasti sekä seudun kehysosia että sen ydin-kuntia.

Lautakunnan lausunnossa ei esitetä konkreettisia toimenpiteitä oman toiminnan tai kaupungin toiminnan kehittämiseksi.

Kiinteistölautakunta (17.5.2011)

Kiinteistölautakunta toteaa, että Helsingissä maankäytön suunnittelu ja asioiden valmistelu tehdään varsin huolellisen, monipuolisen ja monivaiheisen virkamiesvalmistelun pohjalta asiantuntijalautakuntien esittelyillä. Menetelmä on pääosin tuonut varsin laadukkaita tuloksia, mutta se on toisaalta hidas ja kustannuksiltaan verraten kallis. Vantaalla päätöksentekoa on delegoitu Helsinkiä selvästi pitemmälle, niin lautakunta kuin virkamiestasolla. Virkamiestasolla on välittynyt sellainen kuva, että eri toimintojen välinen yhteistyö yleisesti ottaen on epämuodollisempaa ja ote on ratkaisuhakuisempaa.

Kiinteistölautakunta toteaa kehittämissuosituksena, että asemakaavoitukseen liittyvää asiantuntijalautakuntien sisäistä lausunnonantoa voitaisiin keventää ainakin pienemmissä hankkeissa. Yleispiirteisemmän kaavoituksen osalta lautakunta pitää nykykäytäntöä hyvänä.

Lautakunnan toisena kehittämissuosituksena on tontinluovutusprosessin keventäminen. Prosessin nopeuttamiseksi tulisi harkita keinoja delegoida päätösvaltaa ilman, että luottamushenkilöiden päätösvaltaa tärkeissä asioissa vaarannetaan. Delegoinnilla vähennettäisiin jo kertaalleen päätettyjen asioiden moninkertaista käsittelyä. Ylempien päätöselinten otto-oikeus toimisi tällöin alemman päätöselimen päätösten valvontamekanismina.

Lautakunnan kolmantena kehittämissuosituksena on, että kaupungin tulisi syventää kuntayhteistyötä erityisesti reuna-alueiden lähipalvelujen järjestämisessä ja (joukko)liikenteellisesti mielekkäissä sijoittamisessa.

Asuntotuotantotoimikunta (18.5.2011)

Asuntotuotantotoimikunta käsittelee lausunnossaan Helsingin kaupungin toiminnan kehittämistä tarkastelemalla asuntotuotantoprosessia, rakennusprojekteja ja urakkakilpailuja sekä kaavoituksen, rakennussuunnittelun ja rakentamisen yhteistyötä.

11.11.2011

Selvityksestä toimikunta toteaa, että Vantaalla päätöksentekoa on delegoitu Helsinkiä enemmän. Helsinki käyttää päätöksenteon tueksi enemmän lausuntokierroksia.

Johtopäätöksenä kaupungin toiminnan kehittämiseen toimikunta toteaa, että Helsingin käyttämä laaja lausuntopyyntömenettely saattaa kuitenkin joissakin tapauksissa hidastaa asioiden eteenpäin viemistä ilman, että siitä olisi vastaavaa hyötyä. Lausuntopyyntöjen tarkempi kohdentaminen vähentäisi hallinnollista työtä ja lyhentäisi prosessien läpimenoaikoja.

Rakennuslautakunta (24.5.2011)

Rakennuslautakunta toteaa, että kaupunkien rakennusvalvontojen yhteistyö ollut jo usean vuoden ajan tiivistä. Muun muassa rakennusjärjestykset ja rakennusvalvonnan taksat on harmonisoitu. Lupakäsittelyn, työmaavalvonnan ja osin myös juridiikan tulkintoja on yhtenäistetty. On osallistuttu yhdessä messutapahtumiin ja järjestetty yhteistyössä kiinteistöjen kunnan valvontaa. Myös Espoo ja Kauniainen ovat osallistuneet työhön. Pääkaupunkiseudun rakennusvalvonnoilla on yhteiset nettisivut, joilla yhteiset tulkinnat on julkaistu (www.pksrava.fi). Helsingin ja Vantaan rakennusvalvonnat käyttävät samaa operatiivista tietojärjestelmää.

Lautakunnan lausunnossa ei esitetä konkreettisia toimenpiteitä oman toiminnan tai kaupungin toiminnan kehittämiseksi.

Asuntolautakunta (24.5.2011)

Asuntolautakunta toteaa, että tarkasteltaessa asuntolautakunnan toimialaa, voidaan todeta, että Helsingin ja Vantaan asuntotoimet on organisoitu toisistaan poikkeavalla tavalla. Vantaalla ei ole asuntolautakuntaa vastaavaa toimielintä ja kunnallisen vuokratalo-yhtiön asukasvalinnat toteutetaan irrallaan viranomaistoiminnasta. Hitas-järjestelmä on helsinkiläinen järjestelmä kohtuuhintaisen vapaarahoitteisen asuntotuotannon tukemiseksi. Vastaavaa järjestelmää ei Vantaalla ole.

Vantaa on siirtänyt asumisoikeusasioihin liittyvän viranomaistyön asunto-osaston hoidettavaksi vuonna 2010. Tämä palvelu hoidetaan Helsingissä kustannustehokkaasti osana osaston omaa sähköistä palvelua. Vantaa maksaa palvelusta omakustannushinnan mukaisen korvauksen. Lisäksi Helsingin Espoon ja Vantaan valvontaviranomaiset ovat tehneet jo pitkään yhteistyötä, jonka tuloksena aravatuotannon valvontakäytäntöjä pidetään yhtenäisinä pääkaupunkiseudulla.

Helsingillä ja Vantaalla on yhteisiä haasteita erityisesti asuntopolitiikassa ja yhteistyön tehostamisella voidaan saavuttaa myös yhteisiä hyöty-

11.11.2011

jä. Edellytykset yhteistyön laajentamiselle ovat olemassa ainakin asuntojen markkinoinnissa ja viranomaistyössä.

Johtokunnan lausunnossa ei esitetä konkreettisia toimenpiteitä oman toiminnan tai kaupungin toiminnan kehittämiseksi.